Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . 12 зол.
ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.
Гроші з краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — з заграниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 19 (84) Львів, неділя 11 травня 1930. Рік III.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.190 — — Телефон 57—90

ОСТАННІ НОВИНИ.

Бувший литовський президент міністрів, Вальдемарас, написав недавно, що між Польщею а більшовиками може скоро вибухнути війна, навіть цього літа, або в осени. Польські газети пишуть, що він не знає що говорить і твердять, що така війна не можлива.

В чеськім парляменті побилися соціялістичні посли з комуністичними.

У всіх більшовицьких републиках переводять тепер більшовики «чистку» своїх урядів. Усувають з посад тих урядників, яких підозрівають у невірности московському урядови. Дотепер усунули около 20 тисяч урядників (чиновників).

В Індіях ростуть дальші заворушення проти Англії. До Індії висилає Англія великі транспорти своїх військ. Англійський віцекороль (намісник) в Індіях дістав дозвіл арештувати Ґандія (провідника індусів), як тільки він заатакує державні склади соли.

На побережах Японії шаліла страшна буря, яка затопила кілька кораблів і богато рибацьких лодок. Втопилося 200 рибаків.

В Лодзі арештували Броніслава Яґельського фальшівника срібних монет. В нього знайшли машину й около 10.000 штук ріжних фальшивих монет.

В Ґдині (коло Данціґа) був зїзд вшехпольських студентів. Підчас зїзду прийшло до ріжних приключок між студентами (ендеками) і населенням Ґдині, яке є иншої партії. Багато людей було потурбовано в бійках.

—o—

Наша музика.

На образку бачимо орхестру при Читальні „Просвіти“ в Ілавчу пов. Теребовля.

Всюди неволя однакова

В Загребі (в Хорватії) судять тепер серби 24 хорватів, що змагали до освободження Хорватії з під влади сербів. (Це разом називається Югославія). На розправі виявилося, що сербська поліція мучить арештованих так, що вони мусять признаватися навіть до того, чого не зробили, бо хотять ратувати життя. Одного арештованого вязали й вішали комінь головою, кидали й копали ногами від 6 год. рано до вечера і то в присутности директора поліції в Загребі. В тюрмі дістають лише хліб і воду, сплять на голій підлозі, навіть без соломи. — І так є всюди, не тільки на Балкані. Всюди, де один нарід панує над другим. Тому всі народи змагають до свободи, — Яка ненависть між хорватами і сербами, видно з того, що недавно хорвати застрілили 11 сербів при забаві.

—o—

Градова туча

В суботу 26. квітня падав грубий град в селах Скалатщини, в Краснім коло Грималова, в Садживках, Ставках і Волиці. Град знищів засіви і сади. Треба переорувати жито, пшеницю, ячмінь і горох. Град падав півтора години, потім злива і дрібний град тривали до півночі.

—o—

Чого не вільно фантувати

Найновіщий судовий розпорядок забороняє фантувати і ліцитувати такі річи, котрі необхідні для життя. Отже не можна фантувати: 1) Частини одежі, білля, ліжко, хатні й кухонні знаряди в яких вариться, та предмети необхідного вжитку, конечні для вдержання хати (лава, стіл, столець, крісло, двері і тому подібне. 2) Поживу, опал або гроші на ті річи на протяг двох тижнів, 3) корову, або дві кози і корм для них на протяг 4 тижнів, 4) у селян, ремісників, робітників, промисловців і т. п. не можна фантувати знаряддя, потрібне їм до виконування їхньої праці — (отже віз, плуг, борона, сокира, лопата, варстат і т. п.). Усі ці річи є виключені зпід фантовання і ліцитації на основі закона і тому фантованню чи ліцитованню таких річий можна і треба спротивитися.

—o—

Ювилейний рік „Рідної Школи“ (1931).

В 1931 році мине 50 літ від заснования «Рідної Школи» що спершу називалася «Укр. Педагоґічне Товариство». В тім році буде все свідоме українське громадянство улаштовувати всякі ювилейні свята в честь цеї важної установи, яка вже 50 літ вчить і виховує молоде покоління, щоби зготовити народови кращу долю. В тім році має також зрости жертвенність на цїли «Рідної Школи». До того причинять ся й инші українські товариства й установи.

—o—

Історія Америки на скалі

Кулідж, попередний президент Зединенних Держав Північної Америки, написав коротку історію Америки в 500 словах. Цю історію видовбають в скалі на горі Рушмор і вже вирізьбили сімдесять слів. Букви такі великі (до 1 метра), що їх може буде читати з далека, а перетриваюють віки. — Коли то ми вирізьбимо історію нашої славної бувальщини в ґраніті Чорногори?...

Усяких порад уділяємо тільки точним передплатникам

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

Деякі **українські часописи** містять свої роздумування про той присуд більшовицького суду в Харкові. Застановляються над тим, чому тим українським діячам, що утворили тайну „Спілку Визволення України“, не вдалося за тих кілька літ істновання „Спілки“ (від 1926 року) пірвати за собою весь нарід і підняти повстання проти московської власти, яка тепер панує на Вкраїні, Отже не вдалося тому, що основники і члени „Спілки Визволення України“ не мали ясної програми і не покладалися виключно на сили народу, тільки мали надію, що чужі держави поможуть їм визволити Україну з під власти москалів. Тому і на процесі не почували за собою опори всего народу й заломилися та почали відкликувати свої переконання, щоби ратуватися.

Та все таки і це їм не помогло і московсько - більшовицький суд засудив їх на важку кару тюрми, з якої деякі певно не вийдуть живі.

З того є наука для других будучих подібних орґанізацій, що змагають до освободження рідного краю з під чужої влади. Треба уложити собі ясну програму будучого ладу в рідній державі, такого ладу, аби його зрозуміли і приймили селяни і робітники, бо головно селяни а також робітники є головною підставою і силою українського народу. Так само не треба надіятися на чужу поміч, чужий все однаковий, прийде ніби й помагати, але знищить нарід так, як і ворог. Треба збудити в народі свідомість, щоби він зрозумів, що в своїй державі буде йому лекше жити, тоді і виступить кождий до боротьби з чужою владою, приміром з москалями — і сам без чужої помочі, дасть собі з ворогами раду, бо в народі є велика сила, лише приспана.

Та мимо того, що засуджені українські діячі поповнили деякі помилки і застрашені судом заломилися, ми мусимо відноситися до них з великою пошаною, бо їх остаточна ціль була: Вільна незалежна Україна і про ту ціль вони мріяли серед дуже тяжких обставин життя.

В світовій політиці

за останний тиждень не сталося нічого нового і важного. Цими днями має знову зїхатися в Женеві

Рада Союзу Народів.

На цій сесії будуть мабуть радити щось і про нашу долю, а що врадять, то ще напишемо.

З Закарпатської України

доходять вісти, що там чеські жандарми знущаються над українськими селянами. Якібудь збори або віча стараються представити як протидержавні і насильно розганяють людий, при чім не жалують куль. Ось в передвеликоднім тижні і на сам Великий Понеділок в Бичкові стріляли кілька разів до людий і застрілили троє люда та ранили жінку і дитину. Та ці вчинки чеської жандармерії тільки освідомлюють закарпатських українців і будять в них ненависть до чужої влади, а це все вийде колись ворогам на зло а народови на добро.

Буковинські українці,

що стогнуть під румунським ярмом, також приходять до свідомости, виборюють собі поволи свої школи, ставлять при виборах своїх українських кандидатів, вибирають свідомих людий вийтами і орґанізуються та не тратять надії на кращу долю.

Під Польщею

також не сталося нічого нового. Хто підложив під більшовицьке посольство в Варшаві ту бомбу, про яку ми писали, ще не знати. Зревідували богато російських і деяких українських еміґрантів, але нема доказів, щоби вони це зробили. Московський уряд прислав до польського уряду письмо (ноту), в якім дорікає, що польська влада повинна ліпше стеречи посольства і вважати на еміґрацію, щоби такі випадки, як з тою бомбою, вже не повторювалися.

Ми писали, що у Львові арештувала поліція кількох українців, молодих людий, в яких мали знайти бомби, ґранати і екразит. Ніхто не знає, скілько того було, а дехто каже, що то була проста забавка, приготовлена на великодну стрілянину на „віват“. Та певно ще нічого не знати.

„1. май“

перейшов у цілій Польщі спокійно. Більші приключки були лише в Сосновцу, де поліція розганяла комуністичне віче і дала сальву у воздух, а як розбігалися вічовики, то кілька потурбовано. Деякі кидали камінням і стріляли до поліції.

У Львові зібрався був гурток комуністів з 200 осіб з послом „Сельробу“ Вальницьким, але як лише він зачав промовляти, поліція розігнала віче.

В Лодзі було якесь віче ще перед 1. маєм і коли поліція розганяла, то ком. посол Жарскі також — як пишуть — стріляв до поліції.

Поновні вибори до сойму в Округах Свенцяни (74) і Ковель на Волині (56) мають відбутися 13. липня. Про це ще напишемо.

Перед виборами на Волині

Ще тільки один тиждень ділить нас від поновних соймових виборів в округах Луцьк—Рівне—Костопіль.

Ми вже писали в великодному числі ґазети, що всі волинські селяни повинні в день виборів до сойму (18. травня) а так само до сенату (25. травня) піти масово до виборів і віддати свої голоси на число української листи. До вибору є тільки дві листи: ч. 18 (укр. Національне - Демократичне Обеднання) і ч. 22 (укр. Соціялісти радикали(, отже тільки на котресь з тих двох чисел повинні виборці голосувати, при чім для орієнтації подаємо щераз, що величезна більшість українського селянства в Галичині пішла в 1928 році за 18-кою. З 18-ки вибрано в Галичині 21 послів, а з 22-ки 6 послів.

В кождому разі ніхто з українців не сміє здержатися від участи в виборах або дати свій голос на якусь третю листу, бо такого можнаби назвати зрадником свого народу. Не треба давати послуху всяким баламутам, аґітаторам 1-ки (яка не бере участи в виборах, але намовляє не голосувати), або 3-ки або 20 чи 19 і 8-ки, бо це все наші вороги і шкідники. Таксамо не треба слухати, що пише «Українська Нива», яку редаґують нещасні Каїни, що продають своїх братів.

Дотеперішна передвиборча акція в волинських округах виказує, що волинське селянство богато свідомійше аніж було в 1928 році. Бере всюди велику участь в вічах і заявляється за національними листами (ч. 18 або 22). Такі віча як в Рівному в Хорупані, в Дорогостаях і в инших селах Рівенщини, Дубенщини, Костопільщини й Луччини, свідчать про великий зріст народньої свідомости. Гадаємо, що волинське українське селянство здасть при цих виборах гідно свій іспит народньої свідомости.

ТЕРНИСТИМИ ДОРОГАМИ

В Посаді Хирівській був у Великий Понеділок відчит про Тараса Шевченка. Підчас відчиту прийшла поліція і розігнала людий з читальні. В неділю 27 квітня ходили попри читальню польські „стшельци“ і стріляли на віват з револьверів.

В Хирові пішла другого дня Великодня наша процесія на місцевий цвинтар, помолитися за поляглих стрільців, що там спочивають. Прийшла поліція і хотіла перешкодити, а коли хтось крикнув ганьба, арештувала І. Гритяка. Люди почали кричати і поліція арештованого пустила, але зараз знову арештувала Вол. Гірняка, але по списанню протоколу в Ст. Самборі його пустили. На ніч прибув до Хирова відділ поліції і вартував цілу ніч а рано арештовано ще кілька осіб.

В Угнові є старенька каплиця з статуєю св. Івана. Статую хотіли відновити, але комісар др. Тшос не позволив а місцеві поляки хотять відібрати капличку собі, хотяй вона з давен давна належить до греко-католицької парохії.

Читання з історії України

(ч. 65)

Як український нарід мстився за свої кривди.

(1648 — Червень)

Ми писали, як Гетьман Хмельницький по побідній битві під Корсунем і Жовтими Водами (в травні 1648) став під Білою Церквою й почав мобілізувати велике військо, а тимчасом вислав до Варшави чотирох послів та переговорював з московським царем, щоби себе забезпечити зі сторони Росії.

Тимчасом, як Хмельницький стояв під Корсунем і ждав на поворот послів з Варшави (де тоді було безкоролівя), по цілій Україні ходили збройні ватаги козаків і селян та «кінчали» панів і жидів. З сіл сходилися молоді й охочі люди, що до недавна ще робили панщину польській шляхті. Вони лучилися під проводом якогось козака в ватагу і узброювалися в рушниці, а як не було, то в коси і дручки, і йшли очищувати українську землю. Вони не мали терпеливости ждати, аж Хмельницький рушить дальше війною, але самі на власну руку робили справу з тими панами — дідичами й жидами — арендарями, що ще сиділи на Україні (бо не всі вспіли втікти). Вони рабували двори й замки, панів і жидів виганяли або й убивали, при цім не щадили жінок ні дітей, а майно панське ділили поміж себе. Діставалося й польським ксьондзам і черцям. Польська шляхта й жиди запрягали кочі й були раді, як втікли з душею, та гірко проклинали той час, коли злакомилися лізти на Україну. І мало кому вдалося втікти. Козацькі й селянські загони провідували про кожду таку шляхецьку й жидівську родину й ловили її та робили суд, короткий; панські гайдуки звичайно переходили на бік повстанців, бо були з ними одної віри й народности. Справивши кровавий суд і запаливши двір, витягали з панських комор і пивниць їжу і напитки й бенкетували при світлі пожежі, приговорюючи: «От скінчилася наша недоля, тепер заживемо, як люди!»

Та часом траплялося, що шляхта збиралася в подібні збройні ватаги й пробивалася крізь загони, а коли напала на таку пяну бенкетуючу ватагу селян, то безпощадно мордувала. Це були злі наслідки того, що ті селянські загони не були здисципліновані і часто віддавалися піятиці та довільно змінювали своїх отаманів.

Ненависть до панської шляхти й до жидів була така велика, що часто вбивали й тих, що по вірі й народности були українці, але носили шляхетську ношу (модну) і закидали в мові по польськи. Літописець пише: «Не один молодий франтик, що відпускав на верху голови чуприну, позбувся голови за те, що чепурився».

Українське духовенство ревно помагало селянам і козакам. На проповідях і при кождій нагоді наклекували до боротьби з польською шляхтою і з жидами, а деякі священики й самі брали стрільбу або косу в руки й провадили селян на панів. Львівський владика Арсеній Желиборський достарчав потайки куль і пороху козакам і селянам, так само робив Луцький владика Атанасій, що достарчав Кривоносови гармати.

Один жидівський рабін, що втік тоді з України, писав потім, що на Україні згинуло в 1648 році 100000 (сто тисяч) жидів. «Скрізь валяються трупи жидівської віри — писав рабін — бо гнобителі їх (селяни й козаки) прудчійші, ніж орли небесні!»

(Кінець буде).

СВЯТО МАТЕРИ.

В неділю 11. травня(мая) припадає в цілім культурнім світі гарне свято, зване «Свято Матери». Звідки воно пішло?

Ще тому трийцять літ впали американці на гарну думку, щоби що року бодай в один день діти вшанували свою матір відповідними баданнями й поздоровленнями, тай маленькими дарунками та щоби дали тій мамі бодай раз на рік відпочити від тяжкої праці. Згодом встановили таке свято на другу неділю травня (мая) кождого року і в Америці ще від 1914 року це свято є державним. З Америки пішло це гарне свято по цілім світі, а від кількох (заледво трьох) років обходять його і в нас. Кождий обходить, як може і як вміє. По містах улаштовують школярі концерти в честь своїх мамів, на яких деклямують відповідні вірші і співають пісні або й грають представлення в честь матери. В той день носять люди цвіти на грудях, хто має ще маму, той носить синю або червону цвітку, а хто вже не має, той носить білу. Вдома стараються діти (не лише малі але й великі) упримєнити той день своїй мамі, роблять за неї всю роботу і дають їй дарунки, кого на що стати. Кожда мама є добра для дітий і кожда заслуговує на пошану за те, що нас носила, родила і плекала, та за весь свій важкий труд коло дітий. А вже певно найбільше гарує кожда мати в селянській і робітничій родині. Тому й розумні селянські діти повинні в цей день (завжди в другу неділю мая) якось влекшити їй той день. Повинні про це порадитися старші і молодші разом з батьком, яку би зробити радість своїй мамі і взагалі поступати в той день так, щоби мама мала якнайменше жури і роботи.

(В-во «Світ Дитини» у Львові, Зіморовича 3, видало книжочку— представлення «Свято Матери» ціна 60 сотиків, а число 5. газетки «Світ Дитини» (за май) містить богато гарних віршиків, які мож деклямувати в честь матери.

—о—

МОЯ МАТИ.

Моя люба рідна мати,
Хоч в сіренький свиті, —
Вона мені найдорожча
Між усіми в світі.
Чом бліде у неї личко,
Спрацьовані руки?
Бо для мене все терпіла
Всі труди і муки.
Моя люба добра мати —
Щирєе серденько,
З нею мені і в бідонці
Жити веселенько.
Як за мною рідна мати
Дивиться в віконце,
Та неначе мене гріє
Тепле ясне сонце.

Ю. Шкрумеляк.

450 запомог по 120 золотих

на суму 54.000 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 441-ої до 450-ої ?

441. Ксенофонт Харачко, Жовтанці повіт Жовква, корова впала 29. квітня 1930.

442. Кость Криштоф, Ульвівок повіт Сокаль, корова впала 29-того квітня 1930.

443. Яків Кушпета, Гаї Старобрідські п. і повіт Броди, корова впала 28. квітня 1930.

444. Андрій Соломка, Осташівці п. Озірна, корова впала 4. квітня 1930 р.

445. Евстахій Пульків, Сихів п. Соколів повіт Стрий, корова впала 27. квітня 1930.

446. Дмитро Бойчук, Братківці п. і пов. Станиславів, ялівка впала 24. квітня 1930.

447. Михайло Сковрінок, Воля буховська п. Сенява пов. Ярослав, ялівка впала 23. квітня 1930.

448. Мирон Книш, Городище Варяжське п. Варяж повіт Сокаль, корова впала 22 квітня 1930.

449. Осип Конюшик с. Петра, Негрибка п. і пов. Перемишль, корова впала 18. квітня 1930.

450. Олекса Дяків, Корчин п. Синевідсько Вижне повіт Сколе, корова впала 17. квітня 1930.

Запомоги по стягненню вілорічної передплати вишлемо за 14 днів на руки мужів довіря.

Кому не можемо признати запомоги?

1) Іван Горак, Надітичі п. Пісочна, упавша ялівка мала тільки 18 місяців, а запомоги виплачуємо за упавші штуки віком від 2 до 12 літ.

2) Андрій Ціховляз, Сурохів п. Ярослав по переві вплатив передплату, 31 березня, а корова впала 29. квітня зг. в дні випадку не був ще цілий місяць передплатником.

ПОДЯКИ.

Дальші подяки за отримачу запомогу надіслали слідуючі запоможені передплатники: Дмитро Борш, Винятинці пов. Заліщики. — Василь Вітрикуш, Грабовець пов. Сколе (через мужа довір'я І. Опришка), — Артем Каркіч, Чаруків пов. Луцьк, — Николай Корбутяк, Балинці пов. Коломия, — Даниїл Кульк, Нивецьк пов. Сарни.

НОВИНКИ.

Календар на тиждень.

ТРАВЕНЬ 11—17.

11. Неділя. Нед. о разслаб. Ап. Ясона.
12. Понеділок. Св. 9 мучеників в Кизиці.
13. Второк. † Ап. Якова.
14. Середа. Трав. Яремії прор.
15. Четвер. Св. Атанасія (Бориса і Гліба).
16. Пятниця. † Теодозія Печ.
17. Субота. Пелагії первомуч.

Увага: Свята в скобках (—) є тільки православні, прочі свята спільні українцям греко-католикам і православним.

Зміни місяця:

Повня дня 12-го о год. 4½ по полудні.
Нів дня 28-го о год. 4½ рано.

Як нарід приповідає:

— Квітень з водою, а травень з травою.

— До Миколи не сій гречки, не стрижи овечки.

— На Бориса і Гліба нема в коморі хліба.

Історичні спогади в травні.

14. 1648. Побив Хмельницький Поляків під Жовтими Водами.

15. 1919. Важкі бої У. Г. Армії під Львовом.

16. 1848. (3 травня по старому ст.) скасовано в Австрії панщину.

— **Nie rozumiem.** Пан Едвард Калета, урядник староства в Перемишлянах, не хоче говорити з українцями по українськи і каже: „nierozumię po rusku“, хоча до цього не має права і повинен знать по українськи. Пане радцо Калето! А український хліб, мясо, яйця і молочко від української коровки — вам смакують? — Нашим людям звертаємо увагу, що до таких панів говорити тільки по українськи і вони мусять по українськи розуміти.

— **Жура губить.** В Новосілці коло Підгаєць застрілилася в дворі учителька Софія Галер — з якоїсь журби.

— **Що за мода?** Курсант „Вищих Кооп. Курсів“ Женько Всеволод в Турійську на Волині зайшов у Великодну суботу до кооперативи „Весна“ й вхопивши склепаря за краватку, ревів: „Дай гроші, бо убю!“ і взяв у руку 2-кілеву вагу. Гроші йому ніякі не належались, а належалася решта з 20 зол. його братові, бо не було дрібних видати, та потім йому їх з подякою звернено. Чи так дико має поступати Курсант „Вищих Кооп. Курсів?“

— **Злочини.** Франц Кашуба в Келяніві пов. Ряшів стрілив у Константину Круп і ранив її важко в голову. — В Клепарові коло Рави руської стрілив Іван Гірний до свого батька, та на щастя це вцілив. „Синка“ арештували. — В лісі коло Золочева застрілив хтось глухоніму жінку Агафію Столінську. — Коло Бахорів пов. Любачів напали бандити на Федька Зінкевича і П. Зінкевича з Любачева і забрали їм з воза овес і інші продукти. — В Чорних Ослявах пов. Надвірна застрілив Дмитро Водюк нехотячи Марію Водюк. — В Жабю — Ільци застрілила Параска Остафійчук Пилипа Бриндзюка. Причина — любов.

— **Зухвала напасть і цікава постава поліцая.** В містечку Березівці пов. Бібрка напала оноді ватага мазурських парібків на двох наших хлопців, И. Бобика і В. Шараварі з с. Руди пов. Бібрка. Напасники домагалися від нападених спокійних хлопців, щоби їм купили горівки, бо як казали „нам тераз в Польсце фшистко вольно“. Нападені спокійно відмовили тим напасників якогонебуть окупу і звернулися до поліцая Кубацкого щоби він розігнав розбишацьку ватагу, але поліцай сказав з насмішкою: „ідзьце собе, они вам ніц не зробйон“. Коли згадані хлопці вертали до дому, напала на них та ватага на дорозі із засідки і важко їх покалічила. Ця подія викликала у цілій околиці велике обурення. Цікаво чи пан Кубацкі такий лагідний і до „ліво право“ чи табличок і дзвіночків при селянських возах?

— **Наслідки злочинної агітації.** На село Грабівку пов. Калуш впала останніми часами ще одна язва. Хтось поширив в селі ріжні протирелігійні ґазети, що підривають релігію, добрі обичаї та народню свідомість. Особливі спустошення поробила ця язва між місцевим парубоцтвом, частина котрого під впливом тої шкідливої агітації чисто здичіла, занедбує свої релігійні і національні обовязкиба навіть займається крадіжками і всякими псотами. Місцевий парох о. Костирка старається добрим словом і прикладом навернути цих блудних синів на праву дорогу, та за те цей примірний душпастир є нараженний на замахи з боку декількох озвірілих осібняків. Ось недавно, в ночі з 25. на 26. квітня ті злочинці кинули до мешкання пароха велику камінюку. Свідомі і статочні громадяни Грабовець дивляться з журою і соромом на таке здичіння молоді і закликують її до опамятання. До цього тверезого голосу прилучується й наша Редакція.

— **Рабунковий напад.** На дорозі з Брустур до Космача напали Лука Семчук і Кирило Бойчук на Дмитра Семчука (всі з Космача), побили його топірцями й обрабували.

— **Не мали до чого вчіпитися і вкрали моздірі.** Якісь злодії розбили в ночи, 17. квітня (в Вел. Четвер) коло церкви в Сіхові пов. Стрий трупарню а потім відвели вартівника і вкрали з будки два моздірі, вартости 250 зол. Але в третьому селі (Моршин) приловив їх поліцай і спеціялісти від моздірів помандрували на свячене до арешту.

— **І ще один такий пан,** — що вкрав — цим разом грошевий лист. Тай пан називається Юзеф Баранкевіч і є залізничим урядником в Копичинцях. Справу віддано до прокуратури в Чорткові.

— **Телеграфічні дроти** пообривав хтось між Пісгинем і Яблоновом біля Косова. Польські ґазети алярмують, що це робота якоїсь української тайної організації. Поліція веде слідство.

— **Гарні приміри.** Заходом родних Микулинця Юрка, Кузіва Василя і секретаря Брика Івана, ухвалила громадська рада в Новошині, долинського повіту, вставляти до буджету через три роки по 40 золотих на ціли „Рідної Школи в Долині. Свідомі громадяне. п. Степан Пикало і Іван Василів, господарі в Сенечові, долинського повіту, в той спосіб поладнали між собою спір, що винна сторона, Іван Василів, зложив на ціли „Рідної Школи“ в Долині 20 золотих і тим способом оба поспорені чесно погодилися. Цей дуже гарний примір чесности і свідомости жертводавця треба щиро повитати і побажати, щоб він був якнайчастіше наслідуваний. — На Рідну Школу зібрав Іван Дмитрів в Камінці повіт Сколе підчас хрестин, квоту 1·50 сот. Гроші передано через адміністрацію „Н. Спр.“.

— **Згинув при праці.** 17-літний Володислав Ґвядек з Почап пов. Золочів працював у млині Бранда в Золочеві і згинув забитий трансмісією.

— **Повінь.** В наслідок зливи вилили 26 квітня потоки Слобідка й Чабарівка в Сидорові пов. Копичинці й затопили 3 господарства. Згинуло кілька штук худоби. На другий день вода опала.

— **Пожежі.** В Рудниках пов. Підгайці згоріли 4 господарства (мабуть з підпалу). Микола Григорів зі Стрільча пов. Городенка хотів підпалити млин Дмитра Лазорка. Його арештували. — В Пужниках пов. Бучач згоріло 18 господарств (38 забудовань). Пожар спричинив 6-літний Івась Луговський, що бавився сірниками в соломі.

— **Озвіріння.** Микола Ковалик з Бережниці Рустикальної побив Івана Плоскача, господаря з тогож села так тяжко, що той нещасний помер. Озвірілого вбийника арештовано.

— **Ще оден нещасливий випадок з літаком.** Польський військовий літак, що літав оноді над Мокотовом під Варшавою, запалився нагло в повітрі, впав на землю і цілковито згорів. Два летуни з того літака важко поранені.

— **Із сусідських турбот.** Деякі польські ґазети підняли недавно великий лемент, що нібито німецька армія вишколює („абріхтує“) якихсь українських офіцерів. На що і проти кого німці їх вишколюють, ґазети не пишуть.

— **На що властиво роблять у Кракові цеглу?** Маґістрацька будівельна комісія в Кракові розслідила недавно кілька нововибудованих камениць і орекла, що ті камениці треба розібрати, бо вони збудовані із кепської цегли. Та цегла, на думку фахової комісії, в скорому часі розлізеться,отже й камениця з тої цегли може завалитися і повбивати мешканців. Тому наказано вже розібрати одну 3-поверхову каменицю, а решту ще розсліджують. Власники тих камениць внесли судові позви проти цеголень, де виробляється та славна цегла, яку несовісні фабриканти захвалювали як „вируб крайови“.

— **Згубив дитину.** В часі Великодня їхав мазур з жінкою зі Львова до свояків. Обоє були в „святочнім настрою“, бо вступили по дорозі на „келишок“. Він ніс дитину а вона клунки. На двірці поклав він дитину під стіну недалеко каси, а сам купував карту їзди. Закупивши білети, пішли обоє до потягу. Коли мав поїзд рушити, нагадала собі жінка, що мала дитину. Він оправдувався, що „ніс Войцеха“, але десь згубив. Пасажири почали сміятися. Мазури висіли й пішли шукати дитину, котру взяла вже поліція і шукала за мамою. Коли показали їм ту покинену дитину, тоді муж сказав до Мазурки: „Патш, чи то наше, чи не наше?“ На те жінка серед загального сміху людий сказала до него: „Єнджею мне се здає же то бендзе наше!“ Отак через горівку можна й рідну дитину згубити.

— **Випадки за морем.** В копальні вугля в Пеквил, Па в півн. Америці згинув емігрант Михайло Ільницький. — В Мельб (в Канаді) згинув 74-літний Прокіп Арентка під колесами поїзду. — В Гамболд, Саск. в Канаді засуджено на кару смерти Олексу Височана, що вбив Антонину Кропу. Його мають повісити в місті Прінс Алберд дня 20. червня.

— **Високе іменовання українця.** У Вашингтоні (столиця півн. Америки) іменували українського лікаря Дра Мирослава Сіменовича, головним лікарем 404 полку польової артилерії.

— **Ото льотерія.** Якийсь старий парубок устроїв в одній мадярській ґазеті льотерію, на котрій виставив самого себе як одиноку виграну. На кошти тої льотерії зложив 20 пенґе (мадярські гроші 1 пенґе — 1·50 зол). Льотерію устроено так, що видано 20 тисяч льосів по 1 пенґе. Льоси будуть продавати лише дівчатам і вдовицям в віці від 20 до 40 літ, без розбору чи бідним, чи богатим, гарним чи поганим, і котра з тих 20 учасниць льотерії виграє льос, з тою той цікавий парубка ожениться. Коли його запитали, чи не боїться він ризикувати, бо може дістати на жінку якусь погану злющу бабу, він відповів, подружжа і так є з вжди ризиковною льотерією, бо ніхто не годен вгадати наперед, яка буде його жінка. Жінки на його думку, такі скриті істоти, що їх аж по шлюбі можна пізнати.

— **Ніврочку собі апетит мав якийсь** Иоган Лявс з під Франкфурта в Німеччині. Він зїв по обіді (об заклад) яешницю з 60 яєць, 2 кільо хліба, 2 метри тонких ковбасок і запив це все 14 літрами пива. З тим усім упорався той Иоган за 4 години. Та в недовзі по тім „підвечірку“заболів сарака на живіт і по двох днях віддав Богу духа. Похоронено його з парадою при великім здвизі народу.

— **Бандити напали на залізничий** поїзд біля Радома в корінній Польщі. Бандити намагалися здержати поїзд, кидаючи на поїзд камінюками, та це їм не вдалося і вони повтікали. Бандитів не висліджено.

— **Дорога обида.** Образок одного атлета в Америці помістила ґазета „Нюйорський Американець“ поруч з образком малпи. Цим почувся атлет ображений і подав ґазету до суду. Суд присудив, аби редакція заплатила атлетови 240 тисяч долярів.

— **Будуть вбивати худобу електрикою.** В Варшаві зробили пробу, як різати худобу, щоби вона не чула болю. Передтим пускали у звірину електричну струю, звірина тратила притомність і тоді вже не чула муки, як її різали. (В Америці вже давно вбивають звірину тим способом. Так само людий, засуджених на смерть, тратять там електрикою).

— **Які батьки такі й діти.** Недавно підчас розкопок у одній цегольні біля Херсона на Україні найдено в землі кільканайцять людських кістяків. Коло кістяків були останки військових однострої́в, богато мідяних ґудзиків та декілька мідяних монет з 1754 р. При близшому розслідi показалося, що на тому місці розстріляно кільканацять московських вояків на приказ московської цариці Єлисавети знаної з жорстокостей. Бачимо отже, що нинішні московські більшовики мали гідних себе попередників на московському престолі.

ЩАДІМ, АЛЕ НЕ СКУПІМ!

Ощадність і марнотравство є се дві річи собі цілком противні, як огонь і вода, як дві дороги, по котрих люди провадять своє життя. Як дорога ощадности провадить до добробуту,так дорога марнотравства до нужди. Кождий з нас знаходиться на одній з тих доріг. Кождий з нас бажає собі напевно іти дорогою першою.

Але є люди, котрі мали намір щадити,та не знаючи доброї дороги ощадности, зійшли цілком несвідомо на дорогу марнотравства і дійти до добробуту їм ніколи не вдасться. Се люди, котрі взялися щадити способом скупарства. Їм імя: скупарі. Вони поправді щадять, але ціжком односторонно, без жадного вираховання і щадять аж до пересади, а то в той спосіб: відмовляють собі найпотрібнійших средств, потрібних до життя. Ограничуються в їдженню, аж голодують і хорують, купують дешеві а лихі товари, жадних жертв на добрі цили не дають, гроший до каси не дадуть, але тримають десь в хаті, газет ні книжок не читають, худоби не годують, як належиться і т. д. Вони то видумали приповідку — „скупий не глупий“, — котрої вперто тримаються. Се люди вперті, зацофані, самолюби. Вони хотяй з одної сторони дещо заощадять, то з другої сторони мусять видати на шкоди, заподіяні своїм скупарством. Бо в них нема гаразду, панують часто хороби, худоба не ведеться, земля не родить, доходи меншають, розум маліє, охоту до життя тратять і так далі. Чиж не виходить скупість на одно з марнотравством? А таких у нас є ще много, не лиш господарів але ремісників і робітників.

Щоби сему лиху зарадити,треба нам вірити в приповідку: „Скупий два рази тратить“. Треба нам розуміти, що щадити — не значить ховати гроші, лише давати там, де гріш множиться, от наприклад: ощадний справив собі луку коштом 50 зл., потім вирахував, що еїна було більше на 100 зл., отже гріш подвоївся. А скупий, маючи трохи гроша, щадить вложити в якийсь інтерес, а в послідним випадку дати до каси, він тримає гроші в хаті. а незнає, кілько на тім стратив. Поле в него пісне, збіже не вдалось, знов страта, замість купити зерна на хліб, купує готовий хліб в склепі і непотрібно уплачує склеповий податок. пекаря, обслугу — і знов страта. Таких примірів можна навести тисячі. Щоби сего лиха не було, треба нам конечно заперестати господарити на осліп, покинути старосвітську впертість, котра нас так кривдить, а взятися більше до науки і поступати вперед. Бо каже приповідка: „хто не поступає вперед, тойцофаєся взад.“ Отже учімся, а наука нам дасть вказівки і способи котрі перевівши в діла запровадять нас до цили. Один золотий, виданий місячно на газету (але добру, прим. на „Народню Справу“) або на книжку, виплатиться нам в сотеро. На такі річи, що збогачують наш розум і господарку не жалувати й послідного гроша. А не видавати на річи шкідливі і неконче потрібні — як горівка, тютюн, мійські лашки — то значить справді щадити!

М Ярошевич в Перекопанім.

—o—

До складу і прикладу.

Розмова з Максимом.

У середу йшов я пішки до села Кривого (чому воно так назвалось, я не знаю того).

Під Кривим земля хороша, добра до врожаю, тільки дуже посічена, від краю до краю.

Що крок ступиш, межі й межі, одну ловить друга, я дивуюсь, як тут люди обертають плуга.

Порізали, поділили ту Божу землицю, на шматочки, на кусочки, ще й на половицю.

Щож робити! Біда ріже, біда її дробить, гей-гей, Боже, чи колись хто все це переробить? Отам з ліва попід гаєм панський лан панує, широчезний, мов той дука, з хлопських нив глузує...

Може колись і заплаче—а може всміхнеться, як до нього рідним плугом селянин візьметься.

Іду далі, при дорозі, бачу, якась грядка, по ній ходить Максим Ярий, а на латці латка.

Бачу, ніби щось садить там, підходжу до нього.

— Що, Максиме, на тій грядці садите такого?“

— От, саджу свою надію, може що зародить, саджу трохи тої сої, кажуть, що не зводить. Саджу трохи, фунт на пробу, тай буду чекати, як удасться, то посію нарік коло хати. Чи що буде, чи не буде, а надія буде, треба всего пробувати, кажуть мудрі люди.

— Добре робите, Максиме, треба пробувати, треба все нових способів на біду шукати.

Вже не треба нам сидіти, як хробак у глині, жиймо так, як люди в світі, а не як в пустині.

Жиймо, вчімся і думаймо, способів шукаймо, і тих, що нас перегнали, разом здоганяймо. А як вже їх доженемо, будемо щасливі, посіємо злоте зерно на свобідній ниві. Посіємо тай зберемо, наповним комори, і будемо походжати без страху й покори. Сійте братя щасть Вам, Боже, щоби зародило, щоби нам було весело, ворогам немило!

Най буде пшениця й жито, соя й бараболя, як буде освіта й єдність, то вродиться й доля.

Як в голові буде розум а в серці охота, то зійде гаразд і щастя навіть коло плота. А від плота разростеться аж десь до границі, втіче нужда й ще просити в нас буде водиці.

Коби того українцям, Максиме, діждати, гнавби нужду за границю.

Іван Сороватий

Арештовання в Теклівці.

В Теклівці пов. Скалат підрізав хтось в ночі з 5. на 6. квітня хрест, що його поставили місцеві поляки в десятилітну річницю Польщі. Поліція арештувала чотирох молодих хлопців, яких в тім підозріває, і хоча їх вина ще нічим не доказана, то вони сидять в тюрмі в Скалаті.

ГОСПОДАРСЬКІ СПРАВИ

Як хоронитися перед хробаком-ціпяком?

Ціпяк або солітер це плоский хробак, що доходить до трйох метрів довжини. Він галапасує в кишках чоловіка і спричиняє, болі в череві та неправильний стілець а висисаючи що найліпші соки, доводить до сильного ослаблення, сильної блідниці (анемії), а навіть нераз і до смерти, коли прийде до т. зв. замозакаження про що буде бесіда нижче. Цілий хробак складається з маленької головочки, на якій є гачки, котрими він причіпається до кишок, а за головкою є шийка з котрої виростає цілий ряд зі собою злучених плоских перстенів, які є тимбільші, чим дальше від голови. Заки хробак зовсім дsvoroste треває около три місяці і тоді він може осягнути вище згадану довжину трйох метрів; число перстенів доходить тоді до 800. Найстарші кінцеві перстені, котрі мають в собі богато яєчок солітера від часу до часу відриваються і виходять з людським калом на зовні а небезпека поширення солітера залежить від того, куди попав людський кал. Коли він попав до замкненого виходка, тоді поширення солітерів є неможливе.

Колиж кал зіставав десь на вільнім місци, до якого мають доступ свині, то свині, жируючи, зїдають з калом також і яєчка солітера, які в шлунку свині перемінюються в маленькі тваринки. Ці тваринки передірявлюють слизницю і дістаються до обігу крови, а з кровю розходяться по цілім тілі і найчастійше осідають в мяснях лядвових, удових, підлопаткових, в перепоні, під язиком, в споївці ока і в серці. Осілі в мяснях зародки солітера ростуть і є опісля замітні як білі ґузки, величини пшона або і гороху, які саме називаються уграми. У свині не викликують вони за життя майже ніколи змін в стані здоровля і звичайно щойно по зарізанню їх спостерігається. За життя можна угровату свиню пізнати по білих ґузках під язиком або на споївці ока. Нераз однак в тих місцях угрів нема і тоді можна пізнати щойно по зарізанню що свиня є угровата.

Колиж таке угровате, незварене мясо зїсть чоловік, то в його кишках з тих білих ґузочків виростають молоді солітери. І так все при своїм розвою солітер (як вище описано) мандрує з чоловіка на свиню, а зі свині знова на чоловіка.

Нераз може прийти у чоловіка до зараження уграми себе самого. Приходить до цего тоді, коли (пр. при вонітах) яєчка солітера дістануться з кишок до шлунка, в якім під впливом сільного квасу буває стравлена поволока яєчок і тоді тваринки з яких твориться опісля солітер, подібно як у свині, стають вільні передірявлюють стіну шлунка і дістаються до обігу крови та до всіх знарядів. Коли такі зародки дістануться також до ока, викликують осліплення, а коли до мозґу, то тоді смерть.

З вище сказаного кождий сам зрозуміє, що ані угрів, ані солітера не ме можна собі легковажити. Мясо свиний сильно угроватих тим більше, що воно в смаку і запаху дуже неприємне і водністе не вільно їсти і муситься закопати глибоко в землю, а мясо слабо угровате муситься покраяти в кусні ваги небільші 2-ох кґ. і варити так довго доки не буде наскрізь переварене. Замість варення можна також кусні мяса такої самої величини, вложити на три тижні в 25% розчин кухонної соли, (на літру води чверть кґ.

Серце з уграми.

соли) по тім часі угри вже є вбиті. Весь товщ і сало з такої свині мусять бути перетоплені.

З другої знова сторони кождий господар повинен мати щільно замиканий виходок, щоби свиня не могла дістатися до калу, і повинен його виходка дійсно вживати, а не так, як тепер досить часто трапляється, що в виходку побудованім з наказу властий, держать муку, сир, масло, яйця і прочі харчі, а з потребою ходять там, де і перше ходили.

Др. Д. Миколаєвич.

Ветеринарні поради й рецепти вислані на адресу: П. Муховецький Верешин, А. Купяк Воля Малнівська, Павло Гаврилюк Белелуя, П. Гупуляк Закрівці, Йос. Сорока Перекоси, Ф. Василів Конти.

Пригадуємо щераз, що ветеринарні поради й инші уділяємо тільки таким передплатникам, що не мають у нас довгу і що разом в листом пришлють значки на відповідь, або ще ліпше готову заадресовану коверту і вінзначками.

Що робити в травні

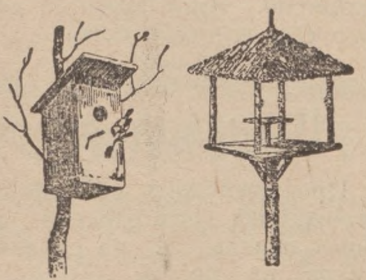
На полі. Хто ще не вправився з сіянням та садженням ранньої ярини, хай кінчає. В цьому році весна є рання, отже запізнення не є страшне.

Починайте сіяти коноплі, лубін, кукурузу, фасолю, гарбузи, сою і кмін. На літний ріпак теж ще не пізно, він скоро дозріває. Мішанки на зелену пашу сіяти ніколи не пізно. Десь з половини мая починайте сіяти гречку. Починайте скородити ранню ярину, особливо там, де земля збилась, всіла і заткала доступ повітря до грунту.

В городі. Висаджуйте розсаду капусти, каляфіорів, калярепи, а де є можливість і до сонця — помідори. Висаджуйте огірки, гарбузи. На грядках, де збираєте редьквицю. зараз же садіть салату, та розсаду иньшої городовини. Прополюйте буряни, зпушуйте землю під розсадою. Сійте редьковцю вдруге і третє.

В обійстю. Упорядкуйте гноярню і добре заховуйте гній, бо в літі він найбільше тратить. Гноївку конечно збирайте до бочки, та поливайте нею городовину, буряки, тощо. Під кождою ринвою зі стріхи поставте бочку на дощівку. Це є найкраща богата в річевини і азот вода під городину.

Огородіть подвіря від городу сіткою або хоч рідким плотом, щоб кури не псували молодих посівів. Починайте збирати кропиву — жаливу, годуйте нею свині, курята (до замішки) та коли її багато — сушіть на зиму.

На ліво гніздо шпаків. На право „стільчик“, де підсипається зерна, або заминки, аби до саду зліталися птиці. В кождім садку повинні бути подібні гнізда, або бодай дощинка з сімям для птахів, що нищать садових шкідників (хрущів, гусільниць і и)

В стайні. Вибіліть і вичистіть стайню і хлів від павутиння, порохів, провітріть все, коли худоба на паші. На підстилку давайте мягких матеріялів, як торф, груба вівсянка, ячмінна січка, трина, трачиння, бадиля маку, ріпаку, буряків, то що. Закрийте стелю в стайні, щоб з відтам не сипались порохи. Це худобі шкодить, бо свербить, ходоба чухається, худне. Чистьте ходобу бодай раз на 3 дні, від цього буде і сила і молоко. Теж саме зробіть в курнику і кріликарні.

В пасіці. Коли потягне хоч пару днів слоти, не забудьте піддати пчолам рідкої цукрової сити по одній восьмій літри на раз вечером. Інакше почнуть викидати черву а матка спинить червлення. В кого є пожитки з ріпаку, білої конюшини і акації, підготовуйте на силу. Не забудьте, що з пнів ще не час викидати зимове утеплення. Чим тепліше в уликах, тим більше пчоли піде в поле по мід, бо черві буде і так йшло. Замавляйте вощину у кооп. «Рій», або виміняйте за свій віск 1 кґр. виміни воску на вощину коштує всього 2 зол.

В саді. Хто ще не дотяв сухих галузок, або не обібрав гусениць то зробіть це як найскорше. Гусениці вже повилазили і їх треба збирати. Побудуйте в саді гнізда для шпаків, та забороніть дітям бігати по саду і полошити птахів — най гніздяться, — птахи визбирають всю хробачню.

Як відцвіте аґрест і порічки, зелені, коли на корчах є яка грибкова хороба. Те саме можна зробискропите їх рощином паризької ти і з деревами. Мох на деревах найкраще можна знищити вапняним молоком в суху погоду. Зпушіть землю в шкілках овочевих дерев. Коли буде сухо, підлийте дощівкою пересаджені деревця. А під шкілкову розсаду дайте гноївки і тоїж води.

Колиб була обава приморозків, то вечером розпаліть в саді ріжне хабаззя та листя. Щоб воно дало багато диму, покропіть його водою. **Дим пускайте з вітром.** Колиб вітру не було то це можна зробити під кождим цвітучим деревом.

На пасовиску. Накажіть пастушкам, щоб стежили за худобою. Поясніть їм, що на весні худоба часто здувається, тому, щоб таку худобину, що перестає пастися, лягає і встає, хай ліпше прижене до дому. Здутій худобі не вільно лежати, хай її жене. Вправного пастуха (громадського) варта навчити вживати сонду, а на всякий випадок мати з собою в торбі вапняне молоко. Особливо бути уважним, коли худоба пасеться на мокляках, де є багато отруйних рослин. Дітям-пастушкам заборонити нищити дерева, висаджені попри дороги, на неужитках та на пасовисках. Це є обовязок кожного батька, учителя в школі, а священика в церкві, бо чим більше деревець попри дороги, тим краще і менше посухи.

—о—

Як берігти сад від морозу.

По багаторічним спостереженням у нас в початку травня (мая) бувають приморозки. В цей час якраз цвіте садовина. Приморозки вбивають цьвіт і сад не родить. Щоб цему зарадити, овочеві дерева треба обкурити димом. Для цього заздалегідь в ріжних місцях саду розкладають купи ріжного хабазя, листя, сухих гиляк, тощо. Коли на дворі постуденіє треба сад обкурювати димом. Робиться це в ночі десь коло 12 години, або й раньше. Найбільший мороз буває під ранок. Отже дим по перше укриє як хмари, як покриття цвіт а рано не дасть соняшному світлови за зимні цвіти зразу раптово огріти. Отже дим треба пускати з рочі аж до рання. Для цього купи палива палять не всі враз а поступово. Щоб було більше диму, то купи звогчують водою та підкладають вогкої соломи чи листя. В цей спосіб можна вберігти овочі від морозу який в кілька годин знищить врожай цілого року.

—о—

Чи варта плекати бульву

або як ще її називають „земляну грушу“ і „топінамбор“.

Ця рослина на наших землях є досить розповсюджена але скрізь по трошка. Рідко який господар садить бульви більше. Це є тому, що на добрих ґрунтах можна посадити рослину ліпшу, як бульва. А на пісках і неврожайних ґрунтах користи з бульви не знають. А бульва, якраз і є рослиною поганих ґрунтів. Властиво вона ліпше як яка инша рослина знесе цей ґрунт і тому на них варта її плекати.

Щож матимемо з бульви?

Бульва на поганих неврожайних ґрунтах заступить бараболю. Врожаї бульви бувають завсігди більші. аніж бараболі. Саме гудиння бульви є поживне як і соняшник і його в літі можна жати на пашу для худоби. Бульва має ту властивість, що є рослиною многорічною Самі бульви зимують в ґрунті і добре зберігаються в пивниці в піску цілу зиму. По якости бульва земляна груша нагадує ріпу стернянку, або брукву. Є дуже сочиста, ніжна так, що деякі сорти її замінюють калярепу як городину і для людий.

До дня 15-го травня ц. р.

всі передплатники, які залягають з передплатою, мають вирівнати довг і вплатити передплату на далі. Рівночасно пригадуємо, що більшим і впертим довжникам вже з днем 1-го травня здержували ми висилку ґазети і робимо заходи стягнути довг судовою дорогою. Хто з довжників одержить ще це число, то повинен сейчас вислати довг, так, щоби ґазета безперервно йшла далі.

Найдалі до дня 15. травня!!

Плекають бульву подібно як і бараболю, тоб то садять її рядками по одній бульві в ямку. Полять і підгортають. Залишена сама собі без обрібки бульва скоро розростається глушить довколо себе буряни і росте, як ліс, густа і висока. При зборі урожаю в осени чи рано на весні, в землі всеж залишаються маленькі бульвочки, які нарік знову ростуть як насаджені.

В годівельній господарці бульва може мати тим більше значіння там, де є лихі ґрунти, або де нема часу на щорічну власну обрібку ґрунту, садження, збирання тощо. Друге важне — це те, що бульва залишена на зиму на полі не псується, а на весні, як всі иньші корми вже вийшли — бульва якраз стане в помочі. Рівнож годовання худоби бульвою на весні перед пасенням застерігає той прикрий перехід від кормів сухих на зелену пашу.

Плекаймо кмін.

Одною з промислових рослин, яка на наших землях може давати добрі зиски, є кмін.

Цю рослину на наших землях можна здибати дико. Але плекану на полі дуже рідко. Більше управляли її більші панські двори та вониж і продавали насіння її впрост на фабрику, чи до дроґерій, тощо. Насіння кміну має етеричний олій (6%). Цього олію чи самого кміну вживають до печива а рівнож до виробу сирів та лікерів. Тому, що у нас кміну мало хто плекає а майже весь кмін привозиться з заграниці, то можна сподіватись, що і ціна на кмін буде добра. Отже

як плекати кмін?

Кмін є рослина дворічна. Насіння видає на другому році. Щоб використати перший рік, кмін підсівають в ярину а частіше в озимину. З ярових найкраще підсівати в ячмінь, а з озимих в жито. Висівають кмін як і сераделю в збіжжа лише пізніще. На 1 морґ висівають 6–7 кґр. Часто практикують так: на кусочку поля засівають чистий кмін густо. Коли зберуть раннє збіжжа і стерню підорють, то в ряди висаджують кмін, розсадою на віддаль 18–20 цм. від себе. До осени кмін можна ще прополоти. На другий рік з весни просапати та підгорнути. Все ще легче зробити, коли кмін сіємо рядами сівалкою.

Збір кміну. Треба зауважити, що насіння кміну як цілком дозріє — висипається. Тому до повного дозрівання не чекають. Кмін жнуть серпами, складають в снопики, досушують і возять в плахтах до дому, де вимолочують, віють і перехозують як і збіжжа.

Ґрунт і угноєння.

До ґрунту кмін не вибагливий, як і до підсоння, однак краще вдається на вогкіщих ґрунтах. З погноїв під кмін можна дати в першому році обірник зрештою він добре вдається після підгноєної озимини чи окопової рослини. З штучних погноїв кмін є вдячний за вапно.

Збір з морґа виносить 5—6 метраків насіння. Солома йде на підстилку а рівнож радиться її давати як приправу до січки, щоб худоба краще січку їла та краще травила. Кмін садиться досівати на сіножаті Сіно з кміном є запашне, смачне і корисне. Кмін доданий до квасного сіна зліпшує його.

—о—

Плекання проса.

Просо належить до прибуткових і врожайних господарських рослин наших земель. Є це рослина витревала на посуху. Для свого кільчення потребує багато тепла (коло 12 степ. Ц.) Тому сіють його пізно, так, як кукурудзу.

Ґрунт під просо орють ще з осени. Хоч і на весною зораному полі просо краще від всіх вдається. Просо краще вдається на чорноземах, на цілині, меньше на суглинках. Грунт мусить бути теплий, незатінений і очищений від бурянів, які молоде просо дуже глушать. **Сівба.** Просо відріжняється від инших збіж тим, що любить багато сонця, світла та боїться бурянів. Отже його сіють пізніще, як буряни вже зійшли і їх перед посівом знищемо. Сіємо просо рядковим — стрічковим посівом, щоб можна було поміж них просапувати. В цей спосіб просо видає найкращі врожаї 12—15 сотнарів з морґа. На морґ треба висіяти в розсип 10-16 кґр., сівалкою 6—10 кґр. на глибину 1—2 цм.

—о—

Добрий здоровий суд нашого селянина про дощ в маю.

В часі великої вистави, яка відбулася у Відні 1873 р., наказували власти орґанізувати поїздки також з Галичини на ту виставу.

З одного села поїхали люде зі своїм священиком. Були святочно вбрані в нашій народній ноші і тому гляділи на них з подивом німці і інші чужинці. Селян завели до золотого і діямантового павільону, де були виставлені діяманти і дорогі камені Марії Тереси і другі неоціненої вартости золота, перли і дорогі камені ріжних ювилерів і золотникарів. Німці почали хвалити, що ті скарби вартні кількасот мілїонів. На це сказав один наш селянин: „Все теє не варта за оден дощ в маю!“ Всі віденські часописи похвалили здорову гадку нашого українського селянина. (З.)

Як доглядати курчат.

Коли хочете, щоб Ваші курята добре росли і були здорові, запамятайте собі слідуюче. На два дні до викльовування курчат — покладки з під квочки намочіть на пару хвилин до теплої на 30° води. Коли цього зробити не можна, то бодай скропіть покладки теплою шматкою. Шкаралупа мусить змякнути і курята легче вилізуть. Курята вилазять не враз. Кожне вилуплене куря беріть до хати щоб квочку не турбувало та щоб вона його не задусила. Куря покладіть до горшка вистеленого теплою годрою і накрийте шматою (не щільно) і покладіть в хаті, лише не на дуже теплому місці. Так переховаете курят, аж доки не вилізуть всі. Потім берете до хати квочку і даєте під неї курята.

Малі курята не потребують їди до півтора доби. Аж потім починаємо їх годувати. Першою їжою для курят буде зварене і покришене яйце. До яйця потовчіть і скаралупу. Додайте пшеничного хліба та коли є, зеленини (кульбабка, конюшина, люцерна). Замість води давайте молока. Курят годуйте часто (5 6 раз) і по троха. Пізніще курятам додавайте гречаної кашки, вівсяного грисіку а потрохи і пшона. Пшоно в перших днях курятам давати не можна бо їх будуть боліти животики.

Коли на дворі є вже зеленина і тепло то випускайте їх на двір най пасуться. Курят треба вчити змалку порпатись. Це особливо потрібно марцівкам яким треба грітися. Отже корм сиплемо їм до січки. Це добре робити на великому папері, щоб потім легко випрятати. Їда для курят мусить бути завше свіжа не закисла. Вода і посуда теж свіжа. Колиб курят напали воші, їх конче треба посипати порошком тютюну або перським. Сильне завошення лікують карболевим олієм, яким мастять шийку і голову, де вуший засігди найбільше.

Що по чому

Львів, дня 5 травня 1930

Збіжжа в ціні росте. Пшениця, хвилево потаніла.

ЗБІЖЖА.

(Ціни за 100 кґ. на стац. залад. Підволочиска) За двірську пшеницю платять 38·50—39·50 зол., за селянську 35·50 –36·50, за жито відбірне 17·25—17·75, жито звичайне 16·50—17 зл. ячмінь 14 50 –15 овес 14 50 –15, кукурудза 22·25—23 25, фасоля біла 45–55, кольорова 30—35, краса 40—45, горох пів Вікторія 24·75—27, горох звичайний 22·25 - 23·25 бобик 22—23 вика 27·50—29, гречка 24—25, лен 67-68·50, лубін синій 24—25, просо міс. 26·75 28, конюшина черв. 130—150, мак (ціни і спросу на мак немає мука пшенична 65% 67—68, житна 37—38, крупи греч. 46·75—49, крупи ячмінні 33—34 Бараболя 3—4 зол.

НАБІЛ.

Маслосоюз платив кооперативам 5. V, За масло солене експортове пріма 4·70. несолене десерове пріма 4·70. 1 літра молока 0·34, 1 літра сметани 1·70. За 1 копу яєць 5·90 — одно яйце на базарі 12—13гр.

ГРОШІ.

1 ам. доляр	8·89	зол
1 кан. доляр	8.80	„
1 фун анґл.	43.37	„
100 корон чеськ.	26.43	„
100 шілінґ. авст	125 70	„
100 ґульд. данц.	172·37	„
100 леїв рум.	5·—	„
100 марок німецьк.	212·91	„
100 Швайцар. франк.	172·76	„
100 Француз. франк	35·—	„

ПАША. Сіно солодке прасоване 6.50—7·50, солома 5–6, конюш. сіно 12—17, сіно з тимотки 10=12, макухи льняні 30—31, ґрис житний 9.50—10, ґрис пшенич. 12.25—12.75 зол.

Лен чесаний від 10—28 зл., 1 сотн. Лен нечесаний від 5—16 зл. сотн. Клоча льняне від 6—15 зл. 1 сотн. Коноплі чесані від 18—25, зл. 1 сотн.

ШТУЧНІ ПОГНОЇ (Ціна від 1—49 сотнарів у Спілці Аґрономів у Львові)

Кайніт	7·50	зл.
Потасова сіль 26—28%	22·—	„
Томасина 18%	21·50	„
Суперфосфат мін. 18	21·50	„

ЦІНИ РИБИ.

Щупак живий 1 кґ. 5·50—6, короп живий 1 кґ. 4·30—4·50. Дрібна 2.50—3 зл.

МЯСО (у ЛЬВОВІ)

волове 1·65—2·35, телятина передна част. 2–2·40, безроги 2·60—2·90, кошерне мясо 2·20—2·50, курка жива 4–6, гуска годована 10–15.

ЦІНИ НА ЗЕЛЕНИНУ у Львові
ЗЕЛЕНИНА СВІЖА

1 кіл шпинату	0—20	зол
1 головка салати	20—30	грош
1 вязочка цибулі димки	10—15	„
1 пучка трембульки	5–10	„
1 вязочка петрушки	5—10	„

ВІСК у Львові

1 кґр. правд. бджільного воску **5—6 зол.** і далі як було без змін.

ЩЕТИНА І ШЕРСТЬ — піввироблена, необтягнена 10 зол. за 1 кґ., півтверда необтягнена 15, з хвоста 8–10, з грива 4·50, шерсть валівка 5—6 (за 1 кґ.) піря гусяче 1 кґр. 16–20 не дерте.

ХУДОБА

За 1 кґр. живої ваги вола		— 1·55	зол
„	бугая	1.10 — 1·25	„
„	корови	1.35 — 1·45	„
„	ялівки	1·30 — 1·35	„
„	теляти	1·05 — 1·25	„

—о—

„Хто будується, той бідує“

каже наша народня пословиця. І дуже слушно каже, бо скількиж то турбот і видатків треба доложити аби мати власний дім. Треба й місце вибрати гарне, сухе, приступне і матеріял на будову постарати і майстрів совісних згодити аби та будова вже була гарна й міцна, аби можна й самому у вій віку дожити і дітям та внукам лишити в спадщині, щоб згадували добрим словом своїх дбайливих предків.

Не лише фундаменти, підвалини й стіни зроблять новий будинок міцним тривалим і гарним. Треба подбати аби й **накриття** дому, **покрівля чи дах**, були міцні, тривалі й гарні Бож дах мусить головно видержувати усі шкідливі впливи погоди, як дощі сніги й бурі, а окрім того мусить той дах бути безпечним від найстрашніщого ворога будинків і селянського добробуту — **від вогню.** Тому покриємо той дах гарною міцною й витревалою **цинковою бляхою.** Дах з **цинкової бляхи** забезпечить і прикрасить наш будинок.

Скаже хтось: Ба, але цинкова бляха гроші коштує, а солома є й своя, отже будемо крити дах соломою. — Які смішні й ці легкодушні слова! Нині усе гроші коштує, отже й солома. А як є своя, то її завжди мож продати і за ті гроші можна купити гарної цинкової бляхи бодай на пів даху. А на решту при добрій волі і розрахунку все можна здобутися. А коли подумати що властитель будинку під соломяним дахом усе наражений на нещастя від вогню, то бляха ще й вчетверо дешевша, бо і гарніша і треваліща як солома і дає повну забезпеку нашого майна і життя перед вогнем.

Старосвітські „соломяні часи“ минули вже. Ніхто нині не вбирає соломяний капелюх до футра. Тож і наш новий дім покриємо гарним та міцним **дахом з цинкової бляхи.**

Що чувати в нашім селі

Ювілей Кружка „Рідної Школи“. Дня 25. березня минуло 25 літ від того часу, як відбулися перші загальні збори Кружка „Рідної Школи“ в Дрогобичі. З цеї нагоди 25. III. відбулося ювилейне свято Кружка. По панахиді за померших членів Кружка відбулося святочне засідання старшини Кружка у приявi біля сотні запрошених гостей.

Важнійші постанови того засідання подаємо до прилюдного відома: Рік від 25. березня 1930 до 24. березня 1931 р. проголошено ювілейним. У тому році мають відбутися по всіх філіях „Р. Школи“ Дрогобицького повіту ювілейні свята, які закінчаться великою Академією — Концертом „Рідної Школи“ в Дрогобичі (в зимі). Далі постановила Старшина уфундувати 8 безплатних місць при ґімназії „Р. Школи“ в Дрогобичі для бідних пильних учеників, синів незаможних селян і робітників. Подання о приняття на ті безплатні місця треба вносити на руки Старшини до кінця червня кождого року. В кінці постановлено видати з нагоди ювилею пропамятну книгу, в якій має бути списана 25. літня діяльність Кружка.

Кружок цей утримує тепер 2 народні школи і одну велику ґімназію з 9 клясами в Дрогобичі, разом з 600 учениками. Ґімназія має своє власне гарне приміщення. Членів має Кружок біля тисячки і заложив кільканайцять своїх філій у повіті, між иншими в Бориславі, Тустановичах, Підбужи, Гаях нижних, Попелях, Воли Якубовій і т. д.

З нагоди ювілею і ми висловлюємо Кружкови „Р. Школи“ в Дрогобичі побажання якнайкрасшого розвитку, а перш усього бажаємо, щоби його школи стали колись підставою власн ї шкільної сітки українського народу!

—o—

Хренів, пов. Камінка Стр. Освідомлюємося. Наше село Хренів до недавна дрімало і мало погану славу некультурного села. Нині село зачинаєся освідомлювати завдяки кількох розумних людей як: Олекса Мужик, Василь Пецух, Григорій Костюк, Дмитро Швабуляк, Іван Шкільний, Теодор Пецух, Іван Кулик, Осип Гриців і инших. А головно завдяки праці о. Др. Михайла Лищака, пароха Хренова. Цей працьовитий і меткий священик побачив низький степень культури села і збаламучення москвофілами, та зачав поволі освідомлюючу працю. Щоби людей зєднати, зараз на початку своєї праці у нашому селі уря див величавий фестин, якого дохід призначив на бібліотеку майбутньої читальні, розумієся, „Просвіти“ не згадуючи сего слова громадянам, кого вони як „старопартийці“ дуже бояться. Фестин удався знаменито, доказом чого чистий дохід 700 з. Потім священик заложив Аматорський Гурток, як приготовання до основання читальні, та єднає коло себе молодь. Кружок відіграв кілька представлень, та зібрав з цего не малий дохід. Коли так під схотив темне колись село до основання читальні, подано о статут і цього року перед двома місяцями читальню основано. Та темні духи не сплять і зачинають свою руїнницьку роботу. Кількох їх запроданців Москви зачинають бурити нарід, а й наш „начальник“ вмисно спроваджував нам до читальні поліцію, щоби людей від неї відстрашити. Але ви можете дітей страшити, нас від доброго не відстрашите. Щоби розбити працю в селі, темні духи цілою силою вдарили на о. Дра Лищака. Начальник (не такий свідомий, як по инших селах) зачав посилати священикови ріжні карні накази за якісь видумані переступлення, хоч священик з того сміявся та відсилав накази до староства, де вони й зістались. Та просвітня робота йшла і йде помимо всіх перепон, ті перепони власне гартують нас в борбі за освідомлення. Честь Вам, члени читальні, що мимо переслідувань держитесь свого українського синьожовтого прапора, а вам, темні духи, тричі ганьба за вашу руїнницьку роботу. Може ще колись світло нашої читальні впаде і на вас, що освідомитеся.

Член Просвіти.

—o—

З Жабиня п. Зборів нарікає дописувач, що деякі молодиці викрикають і так поводяться в читальні, що до читальні годі навернутися спокійним людям. Чомуж Виділ не зробить порядок і не викине з читальні неспокійних крикунів. Луг на папері Амат. Гурток хлопці занедбали. Ой недобре в Жабиню!

—o—

В Кустині п. Радехів ще в 1926 році рішили свідомі люде будувати дім читальні Та в 1929 заперестали, але тепер при новім Виділі є надія, що доведуть будову до кінця. Гарно працює Аматорський Гурток, дохід з представлень іде на будову. Будуйте, свідомі люде, бо „в своїй хаті своя правда“. І навертайте тих, що ще блудять!

—o—

Дописувач з Машкова на Волині (пов. Божкевичі) пише про велику темноту в Лукарівці. Майже вся молодь Лукарівки вміє робити тільки псоту і грати в карти. Та всеж Машків зачинає освідомлятися.

—o—

Амат. Гурток в Дичках п. Рогатин дав виставу „Де горілка буває, там добра немає“. Вистава удалася гарно. До вистави заохотив місцевий парох.

—o—

В Мокротині п. Жовква були 10. березня громадські вибори. Більшість людей (так мущин як і жінок) гідно віддали свої голоса на своїх людей, але знайшлися й такі, що збаламутилися, м. и. на жаль і один інтеліґент, укінчений ґімназист. О. парох Розумний поучував громадян, як голосувати, щоби вибрати гідних радних Через збаламучених вийшли в 1 колі деякі такі, що їм і не снилось бути такими і вони певно громаді не поможуть. От, що то значить, як нарід не тримається в єдности!

Справлення допису з Сулимова п. Жовква. В ч. 11. була допись з Сулимова, як там кацапи, сельроби напастують свідомих людей. В допись закралася така похибка: В. Сушка побив не голова Паночко, а член їх читальні Антін Паночко. Крім В. Сушка побили ще: провідника молочарні Волод. Рубля, Максима Скамая і радного Луця Паночка. Побитих занесли не до своєї читальні, а до дому голови Панька Паночка, а сельроб П. Палайка був там і сказав: „То ще замало“. Декого з тих напасників тепер судять.

—o—

Лаврів п. Самбір, село дуже убоге але до освіти раде й охоче. В селі є майже всі українські установи й товариства. Читальня гарно розвивається, працює тут о. парох І. Крутій і свідомі громадяне. Село заложило свою орхестру (музику) і має Амат. Гурток та на інструменти немає гроша, тому звертається до всіх свідомих людей, які мають в себе які старі інструменти, щоби були ласкаві відступити їх орхестрі в Лаврові п Ст. Самбір (при читальні „Просвіти“) даром або за невелику заплату. Тим причиняться до культурно-освітнього підйому цего села, що стає одним з найсвідоміших на нашій Батьківщині

Переписки і всякі поради

П. Мисак Лопушани Оліїв. Такий як Ви кажете „ґрадус“ або по правді „ляктодензіметер“ мож купити в Маслосоюзі в Тернополі чи у Львові. Цей приряд коштує 8 зл., але він показує тільки густоту молока (отже наприклад, чи не заборгато води хто до молока долив) але не показує проценту товщу, отже не може заступити апарату Ґербера.

Яким Денчик, Степань на Волині. Асекураційний закон неможливо в цілости видрукувати, бо це зайнялоби кількадесять сторін друку. На це собі жадна ґазета не може позволити. Найкраще купити собі Дневник Законів Річп. число 46 з 1927 р. де докладно подані законні постанови відносно припису обезпечень. Знаючи законні приписи, не трудно буде в кождому випадку на якінебудь надуження внести відклик чи скаргу куди слід. В тих справах радимо також звертатися до наших послів і до „Народньої Канцелярії“ Львів, вул. Костюшка 1а.

Еп. І. Федурко, Білина вел. Таку статтю дуже радо помістимо.

Іванишин Василь, Вірко. Оголошення пішло давніше. Якщо хтось зголоситься, дамо Вам знати.

О. Б. Б. Волинь. В справі заснування Пласту зверніться за порадою до Верховної Пластової Команди у Львові, вул. Шашкевича 5.

Волод. Бабадаш. В справі трафіки треба було зараз **рекурсувати,** а також звернутися до українського посла з Вашого округу о поміч. Рекурс найліпше вносити через адвоката, бо то грубша справа. Що до заняття, то радимо Вам звернутися до українських інституцій в Вашому повіті в першу чергу, а якби там не було нічо, оголоситись в нашій ґазеті, що Ви шукаєте заняття. В оголошенню треба зазначити, що Ви вмієте і до чого надаєтеся. За таке оголошення треба заплатити кілька золотих.

Е. Команішин, Чікаґо Америка. Гроші ми одержали і розділили після Вашого бажання. Адресу змінено

С. Шеремета, Турів на Волині. Допис піде пізніще. Гимн „Боже великий, единий“ можна з нотами дістати в книгарні „Просвіти“ Львів, Ринок 10 в ціні 1·50 зол. з почтовою пересилкою.

Доставець піску Жидачівщина. Коли річний оборот виносив менче, як 2000 (дві тисячі) зол., то достава піску не підлягає промисловому податкови.

Дописувачі з села Дібринів пов. Рогатин просять нас справити помилку в дописі про село Дібринів в 12 ч. „Н. Справи“. Там було написало, що Дібринів було колись село піяцьке, — це неправда, піяцьким те село ніколи не було. — Зазначуємо, що таке було написано у звідомленню протиалькоґ. Товариства „Відродження“, яке помістили ми і инші українські ґазети. Отож того допису ніхто з Дібринова не писав. Оцим відкликуємо ту новинку, що справила прикрість громадянам Дібринова і просимо установи бути обережнішими в висловлюванню думок про села.

З Лапшина пов. Бережани пишуть: Село було колись свідоме, післали 20 хлопців у 1914 р. до У. С. Стрільців, а в 1918 році всі молоді пішли сповнити свій обовязок і багато з них згинуло за свій нарід. По них остало кільканацять бідних вдів з дітьми—сиротами, що не мають куска хліба ні помочі ні звідки. Чи не повинен би громадський уряд і громада уділитити їм яку постійну поміч? Чи не моглиби жертвувати для них яку лепту ті парубки, що напиваються і всякі галабурди роблять на сором селови? Моглиби господарі бодай помогти тим удовицям зорати й засіяти ті куски поля, що декотрі мають. Громада по нитці а бідному сорочка. Поможіть їм.

Лапшинський

І. К. Межигірці пов. Станиславів. Про усякі надужиття війта чи громадських урядників повідомлюйте „Народню Канцелярію“ Львів, ул. Костюшка 1а. Випадки особливих надужить подавайте через адвоката українця до прокуратури. Староста має право завісити війта в урядуванню, але на підставі закона.

Хто хоче помістити в ґазеті якесь своє оголошення (прим. про згубу військ. книжки, про літниско і инше) мусить за це заплатити. Рівночасно з оголошенням треба прислати зачет кілька золотих, а решту доплатити по отриманню рахунку з Адміністрації. За оголошення про згубу військової книжки платиться 2 зол. за один раз, треба прислати з оголошенням.

Допис. з Рівн. Вавил.? Треба писати виразно і на одній стороні.

М. М-К. Тростянець. Річ незла, але треба писати чорнилом, і на однім боці. Напишіть кілька коротких оповідань і пришліть.

Гр. С-юк з Хороброва. Вірш добрий, але задовгий.

Ст. Б. Незнанів. У нас була вже про це новинка. Про такі сумні події не треба писати довгі статті.

ТОРБИНКА СМІХУ

Хитрив тай сам перехитрив я.

Раз до одної хати прийшов подорожний-панок, і просив щось доброго зїсти. Господиня подала миску борщу. Панок глумливо каже: „Я цікавий, хто видумав борщ!“ — „Той, хто пироги“ — сказала ґаздиня. Панок собі думає: ага, по борщи будуть певно пироги, треба його десь спрятати — і виляв крадьком під лавку, а по хвилі каже: „Ґаздине, я борщ вже зїв, дайте ще щої“ А ґаздиня бачила все тай каже: „Та далабим вам пирогів, але шкода, бо ви щось хорі, яке зїли, таке вийшло, мабудь маєте черевку, забирайтеся з хати, бо я не хочу клопоту“.

При сповіди.

— Їлисьте в пості мясо?
— Їв, але молився по їдженню.
— Чому не перед їдженням?
— Бо прошу отця, я ошукався раз. Жінка сказала, що буде мясо на обід, я помолився, вдарив три рази чолом, а жінка поставила кашу з олієм.

Листи і дописи мусять бути писані коротко, виразно, чорнилом, на одній сторінці паперу

Кождий точний передплатник може отримати ветеринарну пораду з рецептою на лік для недужої худобини.

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ
З друкарні Щ. Беднарского в піднаймі „Кооперативи Промислу Ґрафічного“ Львів Ринок 9 — Телефон 76-14.
Видавець: ІВАН ТИКТОР